

Alexandru I. Dumitrescu- Colțești un primar uitat

Moroianu Dan-Mihai

Primăria își are originile în evul mediu. În aceea vreme, în Țara Românească orașul era condus de un Sfat compus din un județ și 12 pângari care avea un rol administrativ. În Epoca Modernă, prin *Regulamentul orășenesc* care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 1833, va lua ființă Sfatul Orășenesc ai cărui membrii erau aleși pentru un an de zile de către deputați¹. Legea comunală din 1 aprilie 1864 aducea câteva lucruri noi printre care și organizarea satelor în comune. Conform acestei prevederi, dacă un sat nu avea cel puțin 100 de familii sau 500 locuitori, el trebuia alipit la o localitate învecinată, care, nu o dată, era *comuna urbană* (orașul), în plus, administrația comunală, era încredințată unor organe cu caracter deliberativ numite consilii comunale, alcătuite din membri desemnați prin vot censitar și *primari*, în calitate de agenți ai puterii executive. La orașe aceștia erau numiți de guvern dintre primii trei consilieri, care întruniseră cel mai mare număr de voturi². Această lege a suferit în timp modificări, în conformitate cu realitățile vremii.

Personajul a cărui viață și principale realizări le vom prezenta mai jos, este unul dintre primarii uitați ai urbei noastre, și asta, din trei motive: și-a exercitat mandatul de primar numai un an de zile, contemporanii nu l-au perceput ca pe un edil comod, și istoricii nu s-au aplecat asupra activității sale așa cum s-a întâmplat cu alți demnitari locali.

Alexandru I. Dumitrescu-Colțești s-a născut la 13 ianuarie 1901 în comuna Colțești, județul Vâlcea, într-o familie de țărani înstăriți, fiind primul copil din cei treisprezece ai Mariei și al lui Ion Dumitrescu. Clasele primare le va face în comuna natală. Apoi, va urma cursurile Liceului „Al. Lahovari” din Rm.Vâlcea și Carol I din Craiova. După încheierea studiilor liceale, urmează cursurile Facultății de Drept din București, cursuri care se finalizează cu doctoratul în drept la Paris în 1924. În anul 1925 intră în Baroul avocaților din Rm. Vâlcea. Tot în anul 1925 se însoară cu Valentina Antonescu, căsătorie în urma căreia rezultă o fată pe nume Maria-Magdalena.

Ca majoritatea intelectualilor vâlceni din aceea perioadă, nici Alexandru Dumitrescu-Colțești nu a stat departe de viața politică. A ales Partidul Național Țărănesc, partid al cărui membru a fost până la desființarea sa, cu o întrerupere de opt ani de zile, 1933-1940, când va face parte din Partidul Radical Țărănesc condus de Grigore Iunian.

La 23 mai 1930 este ales, de către cei 19 consilieri comunali național-țărăniști, primar al orașului Râmnicu Vâlcea. Iată cum era relatat acest eveniment de un ziar al vremii: „În sfârșit Vineri 23 mai 1930, orele 5 p.m. s'a terminat cu tergiversările constituirei consiliului comunal al orașului R.-Vâlcea.

¹ Soare Ion, *Primăria Municipiului Râmnicu Vâlcea*, Râmnicu Vâlcea, 2000, p.21

² *Ibidem*, p.25

Dupe depunerea jurământului s'a procedat la constituirea consiliului.

Cele 19 voturi ale consilierilor național – țărăniști, date D- lui Al. Demetrescu – Colțești au fost cea mai deplină satisfacție de merit, pentru calitatea de primar al orașului.

Tânăr, dar aprig și deplin cunoscător în gospodăria comunei, va face, ca prin autoritatea sa, să întroneze legalitatea la primărie, ferind-o de risipa fondurilor, prin punerea unei stavile în bugetul comunei, destinat numai pentru nevoile și înfrumusețarea orașului.

Cetățenii, fără deosebire de culoare politică, simpatizează figura D- lui Colțești și suntem siguri că- și va câștiga și mai multe simpatii întronând la primărie legalitatea, ordinea și umanitatea, cu care este caracterizat”³.

Într-adevăr, tinerețea și cumpătarea sa, au făcut ca în scurta perioadă cât a fost primar, Alexandru Dumitrescu - Colțești să facă tot posibilul ca acest oraș să arate cât mai bine cu putință, luând o serie de măsuri care să mulțumească pe toată lumea.

Dintre aceste măsuri le amintim printre altele pe cele privind Hala de comerț. Astfel, printr-o ordonanță semnată de primar la 12 iunie 1930 la Art. II se avea în vedere: „*Se interzice cu desăvârșire pătrunderea pe platforma Halei de comerț a transporturilor mai mari de 1000 kg. Între orele 6 și 11 dimineața, este oprită intrarea pe platformă a vehiculelor de ori ce fel și ca atare sunt oprite și ori ce încărcări sau descărcări de mărfuri, articole alimentare, etc*”⁴. Tot dintre măsurile privind Hala de comerț se numără și aceea luată în ședința din 14 iunie 1930 a delegației comunale, ședință prezidată de Al. Dumitrescu-Colțești, prin care este aprobată „*construirea unor mese pe platforma Halei de comerț*”⁵.

În altă ordine de idei și alte probleme își află rezolvarea acum, dintre care amintim: eliberarea de autorizații diverselor persoane, înfrumusețarea parcului comunal, dotarea unității de pompieri din oraș, pietruiri de străzi, reamenajarea băilor comunale, etc. Dar, cele mai importante probleme ale urbei, rezolvate cât timp a fost primar Al. Dumitrescu-Colțești au fost acelea ale alimentării cu apă a orașului și a iluminatului public.

Problema alimentării cu apă a orașului reclama o rezolvare grabnică, deoarece datorită măririi orașului, sursa de alimentare de la Vlădești devenea insuficientă, iar populația suferea din cauza lipsei de apă. Problema se va rezolva prin captarea apelor râului Râmnic și prin instalarea unei pompe centrifuge la puțul de captare din Zăvoi. Prețul a fost unul destul de avantajos pentru Primărie, 500000 lei, parte din sumă fiind dată chiar de primarul orașului din buzunarul propriu.

Cea de-a doua realizare și anume rezolvarea problemei iluminatului public prin înființarea societății mixte româno- suedeze Societatea de Electricitate Râmnicu-Vâlcea (S.E.R.V.), a fost criticată de unii dintre contemporani printre care și Nicolae Angelescu care în memoriile sale nota: „*Astfel, în orașul nostru, Primăria cedează acelorasi suedezi uzina electrică a*

³ „*Îndrumarea Vâlcei*”, 15mai-1iunie 1930

⁴ D.J.V.A.N., fondul *Primăria Orașului Râmnicu Vâlcea*, dos.1/1930, f.14

⁵ *Ibidem*, f.11

orașului, pe termen de 30 de ani! Motivul invocat de primarul Alex.[andru] Dumitrescu- Coltești, ca să justifice acest act nesăbuit, a fost că mergeau greu încasările de la abonați, fiindcă trebuiau menajați partizanii politici”⁶. Vom dovedi în rândurile următoare că cele afirmate de Nicolae Angelescu sunt neîntemeiate.

Problema insuficentei aprovizionări a orașului cu electricitate se datora mai multor cauze: mărirea orașului, învechirea utilajelor Uzinei Electrice comunale producătoare de curent electric, învechirea rețelei de distribuție a curentului. Aceste cauze făceau ca lumina electrică să nu ajungă la periferia orașului decât atunci când iluminatul în centrul orașului se mai oprea. De aceea, Primăria orașului publică la 3 septembrie 1930 un anunț semnat de primarul Râmnicului care a apărut zilnic, timp de două luni, în cotidienele centrale „*cere oferte pentru mărirea producției de energie electrică, fie pe cale mecanică, fie pe cale hidraulică*”⁷.

Cea mai interesată s-a arătat firma suedeză Aktiebolaget Electro- Invest, care va trimite la Râmnicu Vâlcea un inginer pentru a se informa asupra problemei. În urma acestei deplasări firma suedeză propune: „*Pe baza art. 1 și 70 din Legea pentru organizarea și administrarea pe baze comerciale a întreprinderilor și avuțiilor publice să înființăm o Regie Mixtă cu scopul de a produce energie electrică sub orice formă în orașul Râmnicu- Vâlcea...Vă rugăm deci să binevoiți a sesiza cât se poate mai urgent Consiliul Dv. Comunal cu propunerea noastră și în cazul în care ați fi în principiu de acord cu această propunere am putea trece neîntârziat la realizarea comercializării. De asemenea pentru a nu pierde timp, vă rugăm să binevoiți a cere Consiliului Superior de Administrare a Întreprinderilor și Avuțiilor Publice, inventarierea și evaluarea instalațiilor Dv. Electrice, pe baza art. 84 din Legea de comercializare*”⁸.

La 31 octombrie 1930, la orele 17, în prezența a 24 de consilieri comunali, a fost analizată oferta societății suedeze, Consiliul comunal decidând: „*Amână rezolvarea ofertei societății anonime române de electricitate”ASEA” (Electro- Invest) cu sediul pe stada Benitto Mussolini, no.51, București III înregistrată la no.12560/930... Dispune formarea unei comisiuni compusă din D- lor: Al. I .Dem-Coltești, Primar, Const. Sorescu, N. N. Șteflea, Const. Popian, Membrii delegați comunali, Eugeniu Adreiani și Arnold Iarina, Consilieri comunali, la care atașându-se un domn inginer specialist electrician, d-l Șef tehnic c- l etc.- în urmă să se procedeze la inventarierea și evaluarea întregii averi a Uzinei electrice c- le, să constate beneficiile sau pagubele anuale și în definitiv să studieze chestiunea iluminatului electric al orașului, adică: dacă el se poate face în bune condițiuni, satisfăcându-se toate cererile cetățenilor, numai cu resursele bănești ale comunei, iar în caz când mijloacele bănești nu ar permite intensificarea producției energiei electrice, să se caute și să se propună alte resurse în conformitate cu dispozițiunile precise ale Legei pentru organizarea și administrarea pe baze comerciale a întreprinderilor și*

⁶ Angelescu Nicolae, *Memoriile unui om obscur*, Râmnicu Vâlcea, 2005, p.276

⁷ D.J.V.A.N., fond Primăria Orașului Râmnicu Vâlcea, dos.14/1930, f.1

⁸ *Ibidem*, f.19

avuțiilor publice. În urma constatărilor și studiilor de mai sus, comisiunea va depune un raport detaliat cu acte în regulă Primăriei, pentru ca, Consiliul să poată decide⁹.

Comisia, alcătuită conform instrucțiunilor de mai sus, s-a întrunit la fața locului și după ce a inventariat întreaga instalație a Uzinei electrice, a ajuns la concluzia că aceasta trebuie să fie radical refăcută, iar Primăria nu poate să suporte aceste cheltuieli din bugetul propriu, și prin urmare, trebuie, fie să împrumute bani pentru acest lucru, fie să găsească altă cale legală pentru a reface rețeaua electrică.

Existau trei soluții practice pentru a rezolva această problemă:

1.Regia publică comercială

2.Concesiunea

3.Regia mixtă

În primul caz, Primăria trebuia să dispună imediat de 4000000 de lei și să prevadă anual în buget suma de 1200000 lei, pentru a achita energia pentru uzul propriu. Prețul curentului ar fi trebuit mărit, iar Primăria n-ar fi avut nici un beneficiu.

În cazul concesiunii, toate instalațiile electrice erau concesionate unei societăți particulare, care executa toate lucrările în contul ei. În schimb exploata instalațiile, absolut independent, fără nici un amestec sau participare din partea Primăriei. După expirarea termenului de concesionare, instalațiile deveneau proprietatea Primăriei.

Regia mixtă reprezintă un compromis între cele două posibilități de mai sus. Se constituie o societate mixtă în care participă Primăria și o societate particulară. Astfel, Primăria poate participa la împărțirea venitului, la administrarea întreprinderii, și are posibilitatea să controleze gestiunea Societății. În plus, legea stipula ca, anual, 5% din întregul capital să fie prevăzut pentru amortizarea și reînnoirea instalațiilor, garantându-se astfel că, la expirarea termenului existenței societății, când instalațiile vor deveni proprietatea Primăriei, ele să fie predate în bună stare.

În ziua de 19 noiembrie 1930, în ședința Consiliului comunal, în prezența a 23 de membrii ai Consiliului comunal și a secretarului sunt prezentate de către primarul orașului Alexandru I. Dem.-Colțești, ofertele venite în urma publicării anunțului. Acestea proveneau fie de la societăți românești, fie de la societăți străine. Iată care erau acestea: grupul „Girom”, inginerul A.Weinfeld, care dorea să realizeze reparațiile cu ajutorul capitalului francez, societatea anonimă română de electricitate „ASEA”, reprezentanta firmei „Electro- Invest” din Suedia, societatea anonimă română „Elin” reprezentanta fabricilor Elin AG fur electrice industrie, Wien-Weis, societatea în nume colectiv Metalotechnica, reprezentanta Uzinelor elektricitat-werke A.G. din Berlin, domnul Paul Rapaport reprezentant al unei firme de electricitate din Germania, întreprinderile Gantz¹⁰.

După cum se poate vedea, au fost 7 oferte, nu una, iar oferta societății Electro-Invest a fost acceptată ca fiind cea mai avantajoasă pentru oraș.

⁹ *Ibidem*, f.21

¹⁰ D.J.V.A.N., fond *Primăria Orașului Râmnicu Vâlcea*, dos.14/1930, f.24

Hotărârea a fost afișată la 1 Decembrie 1930, la ușa Casei Comunale și în Sala de publicațiuni. În plus, primarul orașului, Al. I. Dem-Coltești, înainte de a începe tratativele cu reprezentanții firmei suedeze în vederea constituirii unei societăți în regie mixtă, cere, conform articolului 84 din Legea pentru organizarea și administrarea pe baze comerciale a întreprinderilor și avuțiilor publice, trimiterea unor experți care să inventarieze și să evalueze instalațiile electrice cât mai exact, chiar dacă acest lucru mai fusese făcut de două ori.

În răspunsul dat de Consiliul Suprem al Administrării Întreprinderilor și Avuțiilor Publice din 28 Noiembrie 1930, acestei probleme, se menționa printre altele: „*Consiliul a desemnat pe D-nii Inginer G.Nicolau Conferențiar la Școala Politehnică din București și Alexandru Polizu, din Ministerul Industriei și Comerțului pentru efectuarea lucrării de expertiză și a fixat câte lei 20000 (două zeci mii) fiecăruia drept onorariu inclusiv speze*”¹¹.

Cei doi ingineri realizează raportul, în urma acestuia luând ființă regia mixtă româno – suedeză cu denumirea de Societatea de Electricitate R- Vâlcea (S.E.R.V.) cu un capital de 20200000 lei.

Astfel, s-a rezolvat și problema energiei electrice, iar după cum se vede în cele arătate mai sus, Uzina electrică n-a fost cedată, ci s-a ales calea cea mai profitabilă pentru oraș. Din păcate, în Primărie se întâmplă o serie de lucruri deplorabile, iar tânărul primar, nevrând să fie implicat în acestea, demisionează în iunie 1931, dedicându-se profesiei sale.

Pe acest plan s-a dovedit a fi unul dintre cei mai buni avocați ai Vâlçii, ajungând, la 23 decembrie 1944, decan al Baroului de avocați Rm. Vâlcea, funcție pe care o va deține până la 31 iulie 1945. Vasta sa cultură se manifestă și în domeniul literar. Astfel, publică în anul 1926 piesa de teatru „*Banul Mărăcine*”, în anul 1930 o altă piesă de teatru numită „*Candidatul*” care se joacă pe scena teatrului Adreani, iar în 1927 romanul „*Anticipări asupra crizei*”. Piesa de teatru „*Banul Mărăcine*” se va transforma în roman istoric care va apărea în anul 1981 la editura Scrisul Românesc din Craiova. Din păcate romanul n-a fost tipărit respectând indicațiile autorului, iar alături de el, pe copertă, este trecută ca autoare și cea care s-a ocupat cu cenzurarea acestuia.

Între 1945-1946 va fi președinte al organizației P.N.Ț-Vâlcea și candidează în 1946 la alegerile pentru Camera Deputaților. Așa cum se știe, alegerile au fost câștigate prin fraudă de P.C.R. și de aici a început dezastrul României și calvarul lui Al.Dumitrescu-Coltești și al marilor oameni politici.

În perioada ce a urmat a fost arestat de către comuniști de trei ori: din 1947 până în 1948, din 1950 până în 1952 și ultima oară din 1959 până în 1964.

După eliberare, se reîntoarce în București unde se va descurca foarte greu cu o pensie de mizerie. Ultimii ani ai vieții îi petrece la Rm.Vâlcea, unde încetează din viață în 1979, fiind înmormântat la cimitirul Sf. Ion.

¹¹ *Ibidem*, f.45